

ایران در دوران معاصر

تاریخچه حکومت صفاریان

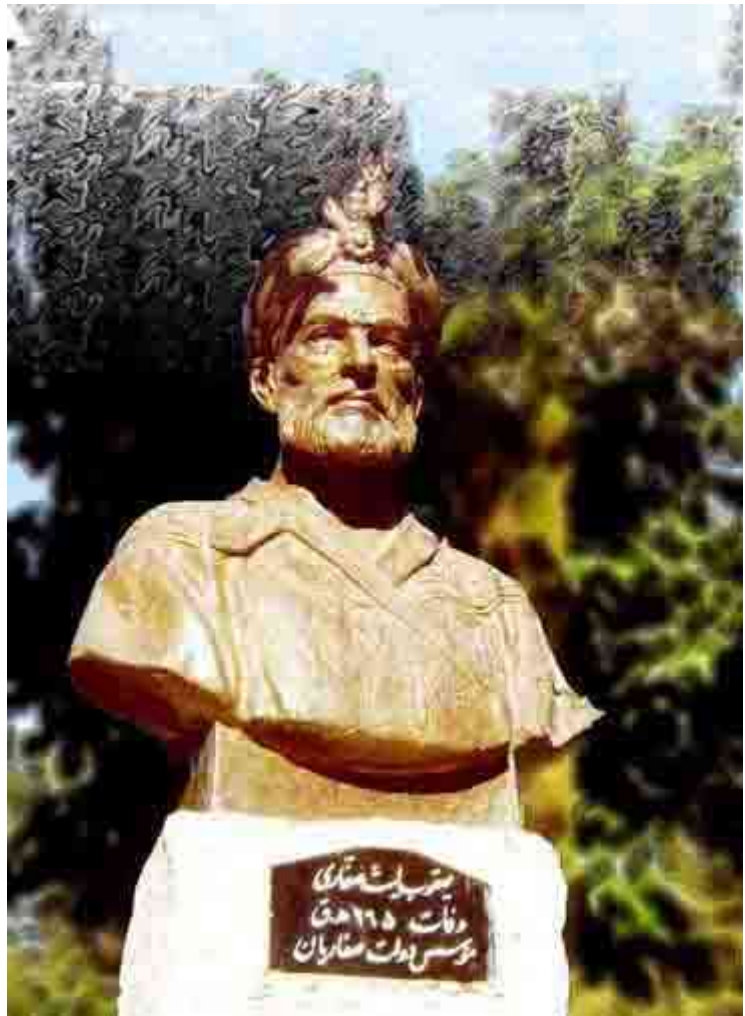
نویسنده: شمشاد امیری خراسانی

انتشار: ۲۴ خرداد ۱۳۹۱ / ۳۰ دقیقه مطالعه

چکیده مقاله

یعقوب لیث نخستین امیر این خانواده بود که دولت مستقل اسلامی صفاریان را بنیاد نهاد. لیث سه پسر داشت بنامهای یعقوب و عمر و علی، هر سه پسران لیث حکومت کردند اما دوره حکومتشان چندان نپایید. یعقوب نیز در اوایل مانند پدر رویگری می‌کرد و هرآنچه بدست می‌آورد جوانمردانه به دوستان و همسالانش ضیافت می‌کرد. چون به سن رشد رسید تعدادی از مردان جمع شده او را به سرداری خود برگزیدند. در سال ۲۳۷ که طاهر بن عبدالله در خراسان حکومت می‌کرد مردی به نام صالح بن نصر کنانی بر سیستان مستولی شد و یعقوب به خدمت وی در آمد. ط

یعقوب لیث نخستین امیر این خانواده بود که دولت مستقل اسلامی صفاریان را بنیاد نهاد.

لیث سه پسر داشت بنامهای یعقوب و عمر و علی، هر سه پسران لیث حکومت کردند اما دوره حکومتشان چندان نپایید. یعقوب نیز در اوایل مانند پدر رویگری می‌کرد و هرآنچه بدست می‌آورد جوانمردانه به دوستان و همسالانش ضیافت می‌کرد. چون به سن رشد رسید تعدادی از مردان جمع شده او را به سرداری خود برگزیدند. در سال ۲۳۷ که طاهر بن عبدالله در خراسان حکومت می‌کرد مردی به نام صالح بن نصر کنانی بر سیستان مستولی شد و یعقوب به خدمت وی در آمد. طاهر که مردی با تدبیر بود صالح بن نصر را از سیستان براند و پس از وی شخصی بنام درهم بن نصر خروج کرد و سیستان را تصرف نمود و سپاهیان طاهر را از سیستان براند.

درهم که نتوانست از عهده سپاهیان برآید یعقوب را به سرداری سپاه خویش برگزید. سپاهیان چون ضعف فرماندهی درهم را دیدند از فرماندهی یعقوب استقبال نمودند. پس از چندی والی خراسان با چاره تدبیر درهم را اسیر کرد و به بغداد فرستاد.

او مدتی در بغداد زندانی بود و پس از آزاد شدن به خدمت خلیفه در آمد. در این زمان بود که کار یعقوب نیز بالا گرفت و او به دفع خوارج رفت. یعقوب چون مردی با تدبیر و عیار بود تمام یارانش از وی چنان فرمانبرداری می‌کردند که برون از تصور بود. یعقوب بعد از تصرف سیستان رو به خراسان نهاد ولی چیزی نصیبش نشد. یعقوب مردی نبود که بزودی مضمحل شود و بار دیگر در سال ۲۵۳ هجری قمری رو به خراسان نهاد اما این بار بخت یار او بود. وی شهرهای هرات و پوشنگ را بگرفت و از آنجا رو به کرمان نهاد و گماشته حاکم شیراز در کرمان را بگرفت.

پس از آن رو به شیراز نهاده و با حاکم فارس جنگید و آنجا را نیز تصرف کرد. یعقوب سپس چند نفر از طرفداران خود را با پیشکش‌های گرانبها نزد خلیفه بغداد فرستاد و خود را مطیع خلیفه اعلان کرد. یعقوب در سال ۲۵۷ باز به فارس لشکر کشید و خلیفه المعتمد به وی پیغام داد که ما ملک فارس را به تو نداده‌ایم که تو به آنجا لشکر کشی می‌کنی.

المؤفق برادر خلیفه که صاحب‌اختیار مملکت بود رسولی نزد یعقوب فرستاد مبنی بر اینکه ولایت بلخ و تخارستان و سیستان مربوط به یعقوب است. یعقوب نیز بلخ را تصرف نموده متوجه کابل شد و والی کابل را اسیر و شهر را تصرف نمود. پس از آن به هرات رفت و از آنجا به نیشاپور و محمد بن طاهر حاکم خراسان را با اتباعش اسیر کرد و به سیستان فرستاد. وی از آنجا روانه طبرستان شد تا در آنجا با حسن بن زید علوی بجنگد.

حسن درین جنگ شکست خورد و فرار کرد و به سرزمین دیلمان رفت. یعقوب از ساری به آمل رفت و پس از جمع‌آوری خراج یکساله روانه دیلمان شد. در راه در اثر باریدن باران تعداد زیادی از سپاهیان کشته شدند و او به مدت چهل روز سرگردان می‌گشت. یعقوب رسولی را نزد خلیفه فرستاد مبنی بر اینکه طبرستان را فتح کرده و حسن را منزوی ساخته است/ به امید اینکه مورد نظر خلیفه واقع گردد.

اما خلیفه حکمی را توسط حاجیان به خراسان فرستاد که چون وی از حکم ما تمرد کرد و به حکومت سیستان بسنده نکرد او را در همه جا لعن کنند.

ارجاع به این مقاله

شمشاد امیری خراسانی، «تاریخچه حکومت صفاریان»، پارسیان دژ، ۱۳۹۱.

خواندن مقاله و پیوست‌های آن در وبسایت پارسیان دژ

نشانی ثابت این نسخه:

<http://parsiandej.ir/articles/1157/pdf/حکومت-صفاریان.pdf>

آخرین ویرایش مقاله: ۱۲ مرداد ۱۴۰۵